

2011/029

ONTVANGEN 19 JUNI 2012

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

> Retouradres postbus 20401 2500 EK DEN HAAG

Hogeschool HAS Den Bosch
De heer drs. D.J. Pouwels
Postbus 90108
5200 MA 's-HERTOGENBOSCH

DKI
onderwijs
postbus 20401
2500 EK DEN HAAG
www.rijksoverheid.nl/eleni

Contactpersoon

Onze referentie
268173
DUO

Datum 18 JUN 2012

Betreft betreft uw aanvraag doelmatigheid International Food & Agribusiness

Geachte heer Pouwels,

Op 10 oktober 2011 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) het voornemen ontvangen van HAS Den Bosch om de opleiding hbo bachelor "International Food & Agribusiness" als bekostigde opleiding te verzorgen te 's-Hertogenbosch.

Besluit

Gelet op het bepaalde in de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW) en de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2009, heb ik besloten om in te stemmen met uw voornemen om de hbo bachelor International Food & Agribusiness als bekostigde opleiding te verzorgen te 's-Hertogenbosch.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2 van de Wet op het Hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts is de "Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2009" van 17 juni 2009 leidraad geweest voor mijn afwegingen, alsmede het advies van de CDHO van 5 maart 2012.

Motivering

Ondanks dat het betreffende advies van het CDHO op onderdelen negatief was, voldoet de aanvraag om de hbo bachelor International Food & Agribusiness als bekostigde opleiding te verzorgen te 's-Hertogenbosch aan de voorwaarden, genoemd in artikel 4.1., eerste lid, onder b, d en e, van de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2009. Ik ga hier in het navolgende dieper op in.

Beoordeling voorwaarde b

De aanvraag voldoet aan voorwaarde b van de "Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs" aangezien de opleiding aantoonbaar bijdraagt aan een door de Minister van EL&I erkende behoefte op een terrein waarvoor de Rijksoverheid een bijzondere verantwoordelijkheid op stelselniveau draagt.

De opleiding International Food & Agribusiness sluit aan op de ambities van de door het kabinet Rutte in het Regeerakkoord verwoorde uitgangspunten ten aanzien van economische topsectoren van Nederland. In de onderhavige aanvraag betreft dit de twee topsectoren Agro & Food (A&F) en Tuinbouw en Uitgangsmaterialen (TU).

DKI
onderwijs

Onze referentie
268173

In deze topsectoren komen onderwerpen als mondiale voedselzekerheid (meer voedselzekerheid in ontwikkelingslanden), internationaal ondernemerschap, duurzame (energie en voedsel) productie, markttoegang en een eerlijk internationaal speelveld in het agrofooddomein aan de orde. De agrofoodsector wil inzetten op Internationaal leider- en ondernemerschap waarbij gewerkt wordt aan systeemoplossingen op maat voor internationale voedselvraagstukken (voorbouwend op onze exportpositie). De aanvraag van HAS Den Bosch sluit aan bij het door het departement van EL&I gevoerde beleid ten aanzien van het groene kennissysteem dat onder meer gericht is op een goede bediening van de topsectoren A&F en TU.

Evenzeer is aangetoond dat de aanvraag in overeenstemming is met de in het WRR-rapport "Minder pretentie en meer ambitie" geformuleerde nieuwe vormen van ontwikkelingsbeleid. Het betreft hier het thema van de voedselzekerheid dat in twee van de vijf prioritaire thema's van het Nederlandse beleid is vastgelegd. Het gaat in deze om duurzame productiviteitsverhoging en duurzame land- en watergebruik door het stimuleren van innovatie in samenwerking met kennisinstellingen en het bijdragen aan duurzame ketenontwikkeling, zodat lokale producten ook kunnen profiteren van internationale handel. Te denken valt aan Nederlandse veredelaars en vermeerderaars die bijvoorbeeld uitgangsmateriaal voor ziekte- en droogteresistente gewassen met een hogere opbrengst en betere smaak en houdbaarheid introduceert in bijvoorbeeld Afrika.

De opleiding International Food & Agribusiness past in de door de Adviesraad voor Wetenschap en Technologiebeleid geformuleerde doelstelling om universiteiten, hogescholen en onderzoekinstellingen, partnerschappen te laten aangaan met kennisinstellingen in ontwikkelingslanden waarbij een brug kan worden geslagen tussen mondiale uitdagingen en de Nederlandse topsectoren/sleutelgebieden zodat kennis en innovatie in mondiale netwerken kunnen worden uitgewisseld.

Evenzeer sluit de aanvraag aan bij het in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs door de Rijksoverheid geplaatste beleidsaccent "ondernemerschap".

Op grond van het bovenstaande voldoet de aanvraag aan artikel 4.1., eerste lid, onder b van de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2009. De opleiding draagt aantoonbaar bij aan door de Minister van EL&I erkende behoefte op terreinen waarvoor de Rijksoverheid een bijzondere verantwoordelijkheid op stelselniveau draagt.

Beoordeling voorwaarde d

Er heeft afstemmingsoverleg met instellingen uit het groene domein en met INHolland (inclusief groen onderwijs) plaatsgevonden. Uit dit overleg kwamen geen bezwaren tegen het voornemen van HAS Den Bosch naar voren.

De instellingen Hogeschool Zuid, Hanzehogeschool en Hogeschool van Arnhem en Nijmegen hadden eveneens geen bezwaar tegen het voornemen van HAS Den Bosch. De opleiding International Food & Agribusiness (IFA) ligt in het domein van Landbouw en Natuurlijke Omgeving.

DKI
onderwijs

De opleiding IFA onderscheidt zich in voldoende mate van opleidingen als Bedrijfskunde en Agribusiness, Food and Business en Food Commerce & Technology.

Onze referentie
268173

Bij de opleidingen Bedrijfskunde en Agribusiness, Food Commerce & Technology en Food and Business ligt het accent op bedrijfskunde, marketing, logistiek, voedselveiligheid, voedingstechnologie, commerciële economie, financieel en economisch management.

De nieuwe opleiding IFA richt zich op internationaal duurzaam ondernemen in een breed ketenperspectief. Binnen Nederland zijn op dit moment geen bestaande opleidingen die specifiek aandacht besteden aan opkomende economieën en ontwikkelingslanden op thema's zoals voedselzekerheid en de duurzame ontwikkeling van de agrosector (m.n. voedselproductie) in die landen. Enkele (andere) onderscheidende elementen zijn:

- de nadruk op internationaal perspectief o.a. Global Food Systems
- de nadruk op duurzaamheid o.a. Sustainable Sourcing, Sustainability on Global Scale,
- aandacht voor culturen o.a. Cultural Systems.

Dit sluit aan op en is een vertaling van de door de topsectoren geformuleerde internationaliseringsdoelen voor het onderwijs en het bedrijfsleven.

De nieuwe opleiding International Food & Agribusiness leidt tot andere competenties op dan bijvoorbeeld de opleiding Bedrijfskunde en Agribusiness en is gericht op een andere arbeidsmarktbehoefte (meer gericht op internationale arbeidsmarkt) dan de opleidingen Bedrijfskunde en Agribusiness, Food Commerce & Technology en Food and Business. Voedselzekerheid is een globaal thema die een internationale aanpak vergt. IFA richt zich op de internationale arbeidsmarkt.

In lijn met het rijksoverheidsbeleid wil de opleiding bijdragen aan het vergroten van het aantal HBO-opgeleiden die met hun deskundigheid gaan bijdragen aan de mondiale voedselzekerheid en de mondiale verduurzaming van het internationale food-systeem. Door de rijksoverheid is dit benoemd als een van haar belangrijkste instrumenten in de kennis en innovatieagenda bij het behoud en versterking van de vooraanstaande positie van Nederland in de internationale agro-food business. Duurzaam ondernemen is een gezamenlijk streven van overheden, kennisinstellingen, bedrijven en ngo's. Internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen is een belangrijk speerpunt van de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

De Commissie geeft in haar advies aan dat "de eerstejaars instroom voltijd-opleidingen (gegevensbron CROHO/CRIHO)" van "verwante" opleidingen Bedrijfskunde en Agribusiness, Food en Business en Food Commerce & Technology over de periode 2005 tot en met 2010 een licht dalende tendens laten zien.

In deze tabel staan echter twee opleidingen, namelijk de opleiding Food & Business van Hogeschool Zuid en Hanze hogeschool die respectievelijk in 2003 (31/8/2003) en in 2002 (31/08/2002) gestopt zijn¹. Naar mening van EL&I is het niet juist om opleidingen die gestopt zijn of bezig zijn met beëindiging, te betrekken bij een analyse over "instroomontwikkelingen". Zonder deze twee opleidingen is het verloop grilliger en is geen eenduidige dalende tendens waarneembaar.

DKI
onderwijs

Onze referentie
268173

De aanvrager heeft een flink aantal bedrijven gesproken die bij uitstek zicht hebben op de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. HAS Den Bosch schat in dat er jaarlijks minimaal 50-60 IFA-studenten op met name de internationale arbeidsmarkt instromen. Uit het "kwalitatieve" arbeidsmarktonderzoek van HAS Den Bosch blijkt dat er ruim voldoende vraag is naar afgestudeerden uit deze opleiding en dat die vraag groeiende is. Dit beeld komt overeen met de geconstateerde arbeidsmarktbehoefte in de agenda's van de topsectoren A&F en TU.

De gegevens uit het onderzoek van HAS den Bosch worden ondersteund door de onderzoeksresultaten van het ROA-rapport ("De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2016", Maastricht, december 2011). Op grond van deze onderzoeksresultaten wordt geconcludeerd dat "de vervangingsvraag de komende jaren vooral hoog zijn in de transportberoepen en de sterk vergrijsde agrarische beroepen" (ROA-rapport, Maastricht 2011, pagina 54). Op pagina 81 van dit rapport staat dat "voor de agrarische beroepen en technische en industrieberoepen kan de komende jaren grote schaarste aan personeel worden verwacht. Ruim de helft van de werkenden in de agrarische beroepen werkt in een beroepsgroep waarvoor knelpunten voorzien worden. In de agrarische beroepsklasse zullen op de middellange termijn grote problemen ontstaan om voldoende agrarische vakkrachten, milieuhygiënisten en agrarisch vertegenwoordigers en agrarische bedrijfschouwen te vinden".

Geconcludeerd mag worden dat (ruim) voldoende vraag bestaat naar afgestudeerden uit de opleiding International Food & Agribusiness.

Uit het onderzoek van HAS Den Bosch blijkt dat de behoefte gericht is op brede beroepen/functie-profielen. Het functieprofiel is op systematische wijze tot stand gekomen vanuit de vraag/behoefte van het bedrijfsleven en een groot aantal organisaties (o.a. Advange Consulting, Agri-profocus, Agriterra, Cehave Agrifirm, Coca Cola, CRV Delta, De Heus/Koudijs, Oesta, EVD, Lutgo Global, MVO Nederland, Nuffic, Rabobank Foundation, Nutreco, Mars Nederland, Newforsight, VION groep etc.).

¹ Het CROHO geeft aan welke opleidingen bekostigd worden en op welk tijdstip de opleiding begint en eindigt. De opleiding van Hogeschool Zuid is in 2003 (31/8/2003) beëindigd en de opleiding van de Hanze hogeschool is in 2002 (31/08/2002) gestopt.

Op grond van bovenstaande overwegingen met betrekking tot de instroomontwikkeling, het onderscheid tussen de opleiding International Food & Agribusiness en andere opleidingen en de gerichtheid van deze nieuwe opleiding op een specifiek deel van de arbeidsmarkt, de geconstateerde arbeidsmarktbehoefte en de vraag vanuit het bedrijfsleven naar personeel met bovenstaand functieprofiel, leidt de opleiding op de lange termijn niet tot substantieel nadelige effecten voor de benutting van de bestaande capaciteit en infrastructuur op het desbetreffende onderwijs- en onderzoeksterrein. De aanvraag voldoet derhalve aan artikel 4.1., eerste lid, onder d van de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2009.

DKI
onderwijs

Onze referentie
268173

Beoordeling voorwaarde e

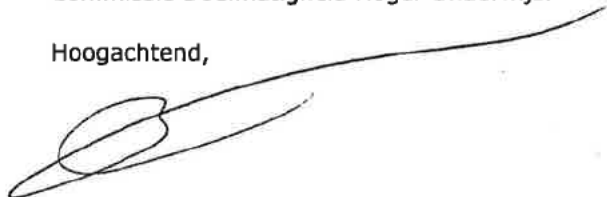
Ik ben, evenals de CDHO, van oordeel dat de inbedding van de opleiding in de (regionale) kennisinfrastructuur in voldoende mate is verzekerd. Bij de oordeelsvorming zijn de aanwezigheid van aanpalende lectoraten, de allianties met het (regionale) bedrijfsleven, samenwerkingsverbanden met ZLTO, Avans, Jeroen Bosch ziekenhuis, "Fhaelinc", MBO en WUR en niet groene kennisinstellingen betrokken.

In het "sectorplan HAO 2011-2015" hebben alle HAO instellingen hun ambities vastgelegd op o.a. internationalisering, duurzaamheid en agro-food (inclusief Biobased Economy).

De aanvraag voldoet derhalve aan artikel 4.1., eerste lid, onder e van de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2009.

Een afschrift van deze brief zal ik ook doen toekomen aan de voorzitter van de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs.

Hoogachtend,

drs. M.J.M. Verhagen
Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

Bezwaarschrift

Een belanghebbende kan tegen dit besluit een met redenen omkleed bezwaarschrift indienen. Indien een bezwaarschrift wordt ingediend, moet dit binnen zes weken na verzending van dit besluit worden gezonden naar:

Het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

Dienst Regelingen, Afdeling Recht en rechtsbescherming

Postbus 20401

2500 EK 's-Gravenhage

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie
t.a.v. de Minister
drs. M.J.M. Verhagen
Postbus 20401
2500 BJ DEN HAAG

Advies **Geachte heer Verhagen,**

datum
maandag 5 maart 2012

onderwerp
nieuwe opleiding
Hogeschool HAS Den Bosch
hbo bachelor
International Food &
Agribusiness
's-Hertogenbosch

ons kenmerk
2011/027

bijlagen
beoordelingskader

Op 10-10-2011 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van Hogeschool HAS Den Bosch om de opleiding hbo bachelor International Food & Agribusiness als bekostigde opleiding te verzorgen te 's-Hertogenbosch. Op 20 oktober is de behandeling van de aanvraag opgeschort aangezien in onvoldoende mate was afgestemd met verwante opleidingen uit het OCW-domein. De instelling kreeg hierbij tot 20 december 2011 de tijd om de aanvraag op dit punt aan te vullen. Op 9 december 2011 is deze aanvullende informatie ontvangen en beschikte de commissie over de voor de beoordeling van de aanvraag benodigde gegevens. Aangezien bij behandeling van de aanvraag in de commissievergadering bleek dat onduidelijkheden bleven bestaan over de bredere context van deze aanvraag in relatie tot de ontwikkeling van het onderwijsaanbod in de groene sector heeft de commissie uit het oogpunt van zorgvuldigheid besloten de advisering op te schorten. De commissie wilde de aanvragende instelling en het departement van EL&I in de gelegenheid stellen de gerezen vragen nader te duiden. Dit overleg heeft op 20 januari 2012 plaatsgevonden. Tijdens dit overleg is met alle vertegenwoordigde partijen overeen gekomen dat HAS Den Bosch haar reflectie op dit overleg schriftelijk aan de commissie kenbaar zou maken. Op maandag 6 februari 2012 heeft de CDHO deze reflectie van HAS Den Bosch op het overleg van 20 januari 2012 ontvangen. Aangezien de CDHO op 6 februari de beschikking had over alle informatie die voor een zorgvuldige besluitvorming noodzakelijk werd geacht is de aanvraag op die datum weer in behandeling genomen.

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hierna volgende adviseert de commissie u om negatief te besluiten op het verzoek van de Hogeschool HAS Den Bosch om de opleiding hbo bachelor International Food & Agribusiness als bekostigde opleiding te 's-Hertogenbosch te verzorgen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in artikel 6.2 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 17 juni 2009, verder te noemen de Beleidsregel, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

Omschrijving van de aanvraag

De opleiding International Food & Agribusiness van de HAS Den Bosch leidt volgens deze instelling de technologen en ondernemers op die het begrip voeding zullen gaan herdefiniëren. De intentie van aanvrager is van de opleiding te richten

pagina 2 van 6 op het vergroten van de efficiency van agro-food productie, de verduurzaming van voedselketens, ontwikkeling van biobased en non-food toepassingen, en inzet op en interventies in voedingspatronen. Dit op basis van een interdisciplinaire aanpak, met aandacht voor competenties in ondernemerschap. Aanvrager doet een onderbouwd beroep op voorwaarden b, d en e van de Beleidsregel. De commissie heeft het resultaat van het overleg van 20 januari 2012 dat door HAS Den Bosch is neergelegd in een aanvullende reflectie bij de motivering van haar advies betrokken.

Motivering

De aanvraag voldoet naar mening van de commissie aan voorwaarden b en e van de Beleidsregel.

Beoordeling voorwaarde b Beleidsregel

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding International Food & Agribusiness van de HAS Den Bosch aansluit op de ambities van de door het kabinet Rutte in het Regeerakkoord verwoorde uitgangspunten ten aanzien van economische topgebieden van Nederland. In de onderhavige aanvraag betreft dit de topgebieden voedsel en tuinbouw waarbij aanvrager met haar aanvraag aansluit bij de door het departement van EL&I geïdentificeerde topsector Tuinbouw en Uitgangsmaterialen. In deze topsector komen de uitgangspunten duurzame productie, vergroting van de behoefte aan voedselproductie en vergroting van kennis en internationaal ondernemerschap op het terrein van de voedselproductie bijeen. Hiermee sluit de aanvraag tevens aan bij het door het departement EL&I gevoerde beleid ten aanzien van het groene kennissysteem dat is gericht op een goede bediening van de sector agro-food en de groene een blauwe ruimte zoals neergelegd in de "beleidsbrief groen onderwijs".

Evenzeer is aangetoond dat de aanvraag in overeenstemming is met de in het WRR-rapport 'Minder pretentie en meer ambitie' geformuleerde nieuwe vormen van ontwikkelingsbeleid. Het betreft hier het thema van de voedselzekerheid dat in 2 van de 5 prioritaire thema's van het Nederlandse beleid is vastgelegd. Het gaat in deze om duurzame productiviteitsverhoging en duurzaam land- en watergebruik door het stimuleren van innovatie in samenwerking met kennisinstellingen en het bijdragen aan duurzame ketenontwikkeling, zodat lokale producten ook kunnen profiteren van internationale en regionale handel. Ten aanzien van dit laatste spelen het initiatief Duurzame Handel en andere publiekprivate samenwerkingsverbanden hierin een belangrijke rol.

De commissie onderschrijft ten slotte de gedachte dat de opleiding International Food & Agribusiness past in de door de Adviesraad voor Wetenschap en Technologiebeleid geformuleerde doelstelling om universiteiten, hogescholen en onderzoekinstellingen partnerschappen te laten aangaan met kennisinstellingen in ontwikkelingslanden waarbij een brug kan worden geslagen tussen mondiale uitdagingen en Nederlandse sleutelgebieden zodat kennis en innovaties in mondiale netwerken kunnen worden uitgewisseld.

Evenzeer sluit deze aanvraag aan bij het in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs door de Rijksoverheid geplaatste beleidsaccent ondernemerschap. Op grond van het bovenstaande heeft de commissie geconcludeerd dat de aanvraag voldoet aan voorwaarde b van de Beleidsregel aangezien de opleiding aantoonbaar bijdraagt aan een door de Minister erkende behoefte op terreinen waarvoor de Rijksoverheid een bijzondere verantwoordelijkheid op stelselniveau

pagina 3 van 6 draagt, te weten het topsectoren beleid met betrekking tot de door het departement EL&I geïdentificeerde sector Tuinbouw en Uitgangsmaterialen. Tevens voldoet de aanvraag aan het door Rijksoverheid geplaatste beleidsaccenten met betrekking tot het ontwikkelingsbeleid en ondernemerschap.

Beoordeling voorwaarde d Beleidsregel

De commissie heeft geconstateerd dat het afstemmingsoverleg met instellingen uit het groene domein en met INHolland heeft plaatsgevonden. Uit dit overleg kwamen geen bezwaren tegen het voornemen van HAS Den Bosch naar voren. Op verzoek van de commissie heeft de HAS Den Bosch vervolgens nog afgestemd met instellingen die verwant onderwijs aanbieden in het zogenaamde grijze domein, zoals daar zijn de opleidingen Food and Business te Heerlen (Hogeschool Zuyd), Groningen (Hanzehogeschool) en Arnhem (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen). Geen van deze instellingen had bezwaar tegen het voornemen van HAS Den Bosch.

Ten aanzien van de door aanvrager veronderstelde sterk ontwikkelde arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van deze opleiding acht de commissie dit in onvoldoende mate aangetoond. Aanvrager heeft een flink aantal bedrijven gesproken die bij uitstek zicht hebben op de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, dan wel HRM functionarissen geraadpleegd. In algemene luidt de conclusie van aanvrager dat ruim voldoende vraag bestaat naar afgestudeerden en dat die vraag zelfs groeiende is. Deze conclusie steunt echter niet op inzichtelijk kwantitatief onderzoek. Daarbij komt dat het functieprofiel van de opleiding zeer diffuus is. Functies die in de ondersteunende enquête worden genoemd (bijlage 20, pagina 1-52) zijn onder meer: 'marktverkenner, projectmedewerker/ projectleider, inhoudelijke expert (groen domein), adviseurs, werknemer voor onderwijs en training, accountmanager, medewerker lobbying (wegnemen belemmeringen op overheidsniveau). Het betreft hier, zoals op pagina 5 van deze bijlage 20 wordt gesteld, duizendpoten in de agrarische sector.

Een sluitend inzicht in het arbeidsmarktperspectief van deze gevarieerde instroom op de arbeidsmarkt kan slechts gebaseerd zijn op een duidelijke prognose waaruit blijkt dat de agrarische arbeidsmarkt op hbo niveau in de gehele breedte tekorten dan wel een grote vervangingsvraag te zien geeft. De commissie heeft geconstateerd dat deze prognose ontbreekt. Op grond van onderzoeksresultaten van het ROA (*De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2014, Maastricht, november 2009*) komt de commissie evenwel tot de uitkomst dat voor de groene sector als geheel sprake is van een blijvende structurele krimp. Bovendien is de vervangingsvraag het laagst voor de agrarische beroepen. Uit de lage vervangingsvraag voor de agrarische beroepen blijkt tevens dat een hoge uitstroom door natuurlijk verloop in een krimpende bedrijfstak niet altijd leidt tot vervangingsvraag (ROA-rapport, Maastricht 2009 p. XI, 25, 37, 39 en 44). Dit beeld wordt nog eens bevestigd in de uitkomsten van het ROA van december 2011 (*De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2016, Maastricht, december 2011*).

De commissie is bovendien niet overtuigd van het feit dat deze opleiding zich op het punt duurzaamheid en de internationale connotatie in voldoende mate onderscheidt van vergelijkbare opleidingen in het groene en grijze domein. Het ontbreekt op dit punt aan een goede onderbouwing. Bovendien vertoont de opleiding een sterke gelijkenis met verwante opleidingen in het groene en grijze

pagina 4 van 6 domein die evenals de onderhavige opleiding voorzien in een vergelijkbaar breed scala van uitstroomrichtingen. Gezien de grote overeenkomst met bestaande verwante opleidingen en de niet rooskleurige ontwikkelingen op de arbeidsmarkt is de commissie van mening dat de onderhavige opleiding niet in een aantoonbare behoefte voorziet. Dit zou alleen het geval zijn als de opleiding zeer specifiek is gericht en aantoonbaar voorziet in een aansluitend gericht potentieel op de arbeidsmarkt. Dit is niet aangetoond.

In de tweede plaats laat de eerstejaars instroom van verwante opleidingen Bedrijfskunde en Agribusiness, Food and Business over de periode 2005 tot en met 2010 een licht dalende tendens zien, namelijk van 535 naar 482 studenten. Indien de grijze opleidingen niet worden meegerekend ziet men voor de opleidingen in het groene domein eenzelfde licht dalende tendens in de instroom in de opleidingen namelijk van 460 in 2005 tot 431 in 2010. Ondanks het naar het oordeel van de commissie goed onderbouwde onderzoek naar het instroompotentieel van de opleiding International Food & Agribusiness blijkt dit potentieel zich niet te vertalen naar een stijgende instroom in zowel het groene als het grijze domein.

Instroom voltijd-opleidingen 2005-2010
Bron: Croho/Criho

GEMEENTE	INSTELLING	CROHO L	ISAT	NAAM		05	06	07	08	09	10
DRONTEN	CAH	Ino	34866	B Bedrijfsk. / Agrib.	vt	201	196	202	201	220	212
LEEUWARDEN	Van Hall	Ino	34866	B Bedrijfsk. / Agrib.	vt	58	54	64	59	43	38
ARNHEM	HAN	economie	34432	B Food and Business	vt	45	32	40	35	57	51
RHEDEN	Larenstein	Ino	34866	B Bedrijfsk. / Agrib.	vt	57	36	49	52	46	42
GRONINGEN	Hanze	economie	34432	B Food and Business	vt	37	21	19	6	0	0
HEERLEN	Hs Zuyd	economie	34432	B Food and Business	vt	29	40	0	0	0	0
DEN BOSCH	HAS Den Bosch	Ino	34866	B Bedrijfsk./ Agrib.	vt	108	115	93	95	109	109
A'DAM/DELFT	Inholland	Ino	30022	B Food Commerce Techn.		36	35	14	23	33	30
totaal						571	529	481	471	508	482

Op grond van het bovenstaande overwegingen met betrekking tot de arbeidsmarkt en de instroomontwikkeling concludeert de commissie dat een positief oordeel over de opleiding International Food & Agribusiness op de lange termijn tot substantieel nadelige effecten voor de benutting van de bestaande capaciteit en infrastructuur op het betreffende onderwijsterrein aanleiding zal geven.

De commissie is van oordeel dat de inbedding van de opleiding in de (regionale) kennisinfrastructuur in voldoende mate is verzekerd. In haar overwegingen heeft de commissie betrokken dat er (twee) aanpalende lectoraten en allianties met het (regionale) bedrijfsleven bestaan. Ook wordt in projecten samengewerkt in "Fhaelinc", een netwerkorganisatie met niet-groene kennisinstellingen in de regio Den Bosch, waarin instelling als Avans Hogeschool, ZLTO, het Jeroen Bosch Ziekenhuis en de gemeente Den Bosch participeren.

Met betrekking tot het onderwijsveld vindt afstemming plaats met zowel instellingen binnen als buiten de groene kolom. Er is sprake van overleg met de groene kenniskolom over doorstroming vanuit, vooral, het MBO. Tevens wordt geparticipeerd in het gezamenlijke HAO (Hoger beroepsonderwijs voor agro, voeding en leefomgeving) waarvan de ambities zijn vastgelegd in het Sectorplan HAO 2011-2015. Hierbij hebben de instituten expliciete ambities geformuleerd op de terreinen Internationalisering, Duurzaamheid en Biobased waarbij is vastgesteld dat de instituten uitvoering zullen geven aan een regionaal georganiseerd, dekkend aanbod van opleidingen en expertise.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om negatief te besluiten op het voorliggende verzoek.

De commissie acht het overigens van belang op te merken dat het onderhavige onderwijstraject wellicht zou kunnen worden aangeboden als 'track' binnen een brede opleiding 'Food'. Dit zou bovendien goed passen bij vergelijkbare ontwikkelingen naar bredere opleidingen binnen het opleidingsaanbod van HAS Den Bosch. Het betreft hier onder meer het samenbrengen van de opleidingen voor dier- en veehouderij in de opleiding Dier-en veehouderij en het samenbrengen van meerdere opleidingen op het gebied van land- stad- en streekontwikkeling, tuin- en landschapsmanagement in de opleiding Plattelandsvernieuwing. De commissie acht een dergelijke ontwikkeling voor de sector 'Food' van HAS Den Bosch evenzeer voorstelbaar. Vooralsnog heeft aanvrager van deze mogelijkheid afgezien.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. N.M. Verbraak
voorzitter

Beoordelingskader macrodoelmatigheid nieuwe opleiding

Aan de hand van de in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 17 juni 2009 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het verzorgen van een nieuwe opleiding beoordeeld op doelmatigheid. Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 4.1 van deze Beleidsregel alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen ten minste voldoet aan één van de voorwaarden a, b of c en tevens aan de beide voorwaarden d en e.

Volgens voorwaarde a draagt de opleiding aantoonbaar bij aan de verdere ontwikkeling van de Nederlandse kennissamenleving doordat de opleiding tegemoet komt aan een door de Minister erkende behoefte aan nieuwe beroepen of aan door de Minister noodzakelijk geachte nieuwe ontwikkelingen, waaronder wetenschappelijke ontwikkelingen in innovatieve sectoren.

Volgens voorwaarde b draagt de opleiding aantoonbaar bij aan een andere dan onder a genoemde en door de Minister erkende behoefte op terreinen, waarvoor de Rijksoverheid een bijzondere verantwoordelijkheid op stelselniveau draagt.

Volgens voorwaarde c wordt de opleiding gevestigd in een landsdeel waarover bestuurlijke afspraken met de Minister zijn gemaakt om de kennisinfrastructuur aldaar te versterken, om daarmee gebiedsspecifieke knelpunten en achterstandssituaties te verminderen.

Op grond van voorwaarde d mag realisering van een opleiding op langere termijn niet leiden tot substantieel, of indien aan voorwaarde c is voldaan tot bovenmatig, nadelige effecten voor de benutting van de bestaande capaciteit en infrastructuur op het desbetreffende onderwijs- en onderzoeksterrein.

Volgens voorwaarde e is de inbedding van de opleiding in de (regionale) kennisinfrastructuur voldoende verzekerd.